

Projektiranje kolekcije ženske odjeće inspirirane Boho stilom

---

Pribanić, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:201:846636>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
TEKSTILNI I MODNI DIZAJN

ZAVRŠNI RAD

**PROJEKTIRANJE KOLEKCIJE ŽENSKE ODJEĆE INSPIRIRANE
BOHO STILOM**

MONIKA PRIBANIĆ

Zagreb, rujan 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

Zavod za odjevnu tehnologiju
Zavod za dizajn tekstila i odjeće

ZAVRŠNI RAD

PROJEKTIRANJE KOLEKCIJE ŽENSKE ODJEĆE INSPIRIRANE

BOHO STILOM

Izv. prof. dr. sc. Slavenka Petrak

MONIKA PRIBANIĆ 7762/TMD

Zagreb, rujan 2017.

UNIVERSITY OF ZAGREB
FACULTY OF TEXTILE-TECHNOLOGY
Department of Clothing Technology
Department of Textile and Clothing Design

Bachelor's Thesis

**DESIGNING COLLECTION OF WOMEN'S CLOTHES INSPIRED BY
BOHO STYLE**

Assoc. Prof. Slavenka Petrak, Ph. D.

MONIKA PRIBANIĆ 7762/TFD

Zagreb, September 2017.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA:

ZAVRŠNI RAD

KANDIDAT: Monika Pribanić

NASLOV RADA: Projektiranje kolekcije ženske odjeće inspirirane
Boho stilom

NAZIV STUDIJA: Tekstilni i modni dizajn

NAZIV SMJERA: Modni dizajn

VODITELJ RADA: Izv. prof. dr. sc. Slavenka Petrak

ČLANOVI POVJERENSTVA: dr. sc. Blaženka Brlobašić Šajatović, predsjednik
izv. prof. dr. sc. Slavenka Petrak, član
doc. dr. sc. Irena Šabarić, član

ZAMJENIK ČLANA: ak. slik. graf. Marin Sovar

JEZIK TEKSTA: Hrvatski

RAD SADRŽI: 58 stranica
36 slika
21 literaturnu referencu

INSTITUCIJA U KOJOJ JE RAD
IZRAĐEN: Sveučilište u Zagrebu Tekstilno-tehnološki fakultet

DATUM PRIHVAĆANJA TEME: 27. lipnja 2016.

SAŽETAK

Rad je temeljen na istraživanju i analiziranju boho stila, odnosno boemskog stila u odijevanju, ne samo trenutnog stanja već i kroz određena prošla razdoblja.

Problematika je razrađena po poglavljima i strateškim opisima od najranije pojave termina boem i boemstvo, preko hipija do današnjeg suvremenog, žargonom nazvanog boho stila.

Razrada povijesnog dijela opisuje značaj tadašnjeg umjetnika, njegov status i položaj, koji je na prvom mjestu postao nesiguran, dok ga romantičarski pokret čini važnijim, uvodeći ideju umjetnika kao genija; posebne osobe. Točnije, dolazi se do spoznaje kako u boemskoj odjeći zapravo nema prave kronološke linije, već nekoliko faza i strategija. Prvih godina to su stilovi pod utjecajem srednjovjekovne romantične ljubavi i orijentalizma.

Ono što je u najvećoj mjeri obuhvaćeno jest hipi razdoblje i stil života jer je to pojam uz koji javnost najbolje prepoznaje boho stil. Od početaka, odnosno pojave, društvenih prosvjeda, prvih okupljanja i predstavljanja javnosti, preko općenitog načina života te njegovog utjecaja na boho, opisan je već navedeni hipi termin.

Zatim, dolazi se do samostalnog, odnosno može se reći i suvremenog boho stila, kakvim ga zapravo poznajemo danas. Tu se navode njegove općenite karakteristike te čimbenici. Kao važan dio spomenuti su simboli i njihovo značenje, a kroz fotografije prezentirani su određeni primjeri istog.

U nastavku slijede primjeri pojedinih dizajnera, odnosno modeli sa "fashion week-a", čije su kolekcije inspirirane dotičnim boho stilom. Primjeri su također potkrijepljeni fotografijama.

U krajnjoj, likovnoj izradi kolekcije, na temelju istraživanja i prikupljenih informacija, prvotna inspirativna ideja je obuhvaćena individualnim poimanjem boho stila sa određenim odmakom od uobičajenog. Odabrani model je zatim konstruiran i modeliran prema crtežu. Kolekcija također sadrži prateći tekstualni opis.

Ključne riječi

Boho, boemski stil, boem, hipi, moda, odjeća

ABSTRACT

This paper is based on the research and analysis of bohemian style, respectively bohemian style in dress, not only of the current state but also of the past periods.

The problem has been elaborated by chapters and strategic descriptions from the earliest appearance of the term bohemian, through the hippies to today's contemporary called boho style. Elaboration of historical part describes the significance of the artist, his status and position, which has become insecure in the first place, while the romantic movement makes it more important, introducing the idea of the artist as a genius; special person. Rather is know that bohemian clothing does not actually have a real chronological line, but several stages and strategies. In the first years, there are styles influenced by medieval romantic love and orientalism.

What is mostly covered is the hippie period and lifestyle, because it is the term which is more familiar to the audience. From the beginning, occurrence, social protests, the first gatherings, and the presentation to the public, through the general way of life, already mentioned hippie term was described.

Then it comes independent, can be said, the contemporary bohemian style, as we actually know him today. Here, its general characteristics and factors are outlined. As an important part, the symbols and their meanings are mentioned , and through the photographs certain examples of the same are presented.

Below are examples of some designers, models of "fashion week", whose collections are inspired by boho style. Examples are also supported by photographs.

In the final art collection, based on research and collected information, the original inspirational idea is covered by the individual perception of the boho style with a certain departure from the usual. The selected model was constructed and modeled according to the drawing. The collection also includes accompanying textual description.

Keywords

Boho, bohemian style, bohemian, hippie, fashion, clothing

SADRŽAJ

UVOD.....	1-2
1. Boemstvo.....	3
1.1. Boemi.....	3
1.2. Boemska odjeća; povijesni utjecaj umjetnika i razvojni ciklus.....	4-5
1.3. Boemske ikone.....	5
1.4. Moda i identitet.....	6-7
2. Razdoblje hipija.....	8
2.1. Povijesna pozadina; šezdesete, sedamdesete godine.....	8
2.2. Utjecaj društvenih promjena na modne (ulične stilove).....	8-9
2.3. Hipiji.....	9
2.4. Usvajanje traperica.....	9-10
2.5. Hipi moda; stil života.....	10-12
3. Boho stil.....	13
3.1. Samostalni suvremeni boho stil.....	13-14
3.2. Boemski stil u interijeru.....	15-16
3.3. Harem hlače u boho stilu.....	17
3.4. Kaftan u boho stilu.....	18
3.5. Boje i uzorci boho stila.....	19
3.6. Boho nakit.....	20
3.7. Simboli i njihovo značenje.....	21
3.8. Mandala.....	21
3.9. ‘‘Hamsa hand’’ Fatimina ruka.....	22
3.10. ‘‘Chakra’’ Čakra narukvica.....	22
3.11. Cvijet lotusa.....	23
3.12. ‘‘Henna art’’ Kana body art.....	23
4. Inspiracija boho stilom.....	24
4.1. Primjeri modela iz kolekcija inspiriranih boho stilom.....	24
4.2. Anna Sui.....	24
4.3. Emilio Pucci.....	25

4.4. Alberta Ferretti.....	26
4.5. Roberto Cavalli.....	27
5. Projektiranje kolekcije.....	28
5.1. Konstrukcija odabranog modela.....	29-30
5.2. Modeliranje odabranog modela.....	31-32
5.3. Opis modeliranja haljine.....	33
5.4. Kolekcija.....	34-52
5.5. Opis kolekcije.....	53
6. ZAKLJUČAK.....	54-55
7. LITERATURA.....	56-58

UVOD

Izraz "bohemian" ili "boem" potječe od francuske riječi "boheme" kojom su se nazivali nomadski romi [1].

Boemom se naziva osoba koja živi nekonvencionalnim životom, odnosno u kontrastu sa većinom moralnih i kulturnih normi šire zajednice. U skupinu boema najčešće se svrstavaju književnici, umjetnici i glazbenici [1]. Svoje mjesto tu pronalazi i stil odijevanja koji se oslanja na upravo tu nekonvencionalnost i jednostavnost, boho stil. O njemu se ne može govoriti kao konkretnom stilu i pojavi, već sklopu više njih, tj. stilu koji se oslanja na druge i tek njima inspiriran i izazvan dolazi do izražaja. Da bi se izvukao na površinu, potrebno je temeljito istražiti njegov početak, koji seže od 19.st., preko hipi pokreta sedamdesetih godina, do danas. Iako je široj javnosti poznat kao stil proizašao iz hipi stila, u velikoj mjeri on se i dalje oslanja na njega; gotovo ga je nemoguće gledati kao isključivo zaseban i konkretan stil. Moda koju su oni predstavili svijetu je uglavnom posljedica političkih zbivanja toga vremena [2]. Politički događaji, kao i političke figure mogu utjecati na modu. Među utjecajima iz vijetnamskog rata, bilo je usvajanje traperica od strane mladih antiratnih aktivista i neke vojno nadahnute odjeće. Mladi ljudi, tj. formirana skupina hipija su bili ljudi koji su predstavljali kontrast tadašnjem društvu i načinu života. Težili su odbacivanju materijalističkih sustava vrijednosti suprotstavljajući mu "vrijednost bića", odnosno povratak prirodi i jednostavnom životu [2].

Sve te težnje na određen način formirale su upravo njihov karakterističan stil odijevanja, koji je bio samo odraz njihove unutrašnjosti na vanjštinu. Riječi koje to najbolje i najjednostavnije opisuju su: šarolikost i ležernost, što su ujedno i karakteristike boho stila. To je poput mnogih drugih stilova bilo prolazno, iako se periodično i dalje pojavljuje kao inspiracija modnim dizajnerima. Boemski stil je nešto što nas okružuje na gotovo svakom koraku, do mjere naše nesvijesnosti o istome. Važno je spomenuti i njegovu "sporednu namjenu".

Nalazi se u modi (odjeći), interijeru, eksterijeru te raznim drugim segmentima koji svojim spajanjem čine cjelinu jednog boho stila. Njegova prisutnost je doista velika, kao i prepoznatljiva po svojoj šarolikosti, razigranosti i ležernosti. Često je zamijenjen za kič, što nije nužno ukoliko ga se ‘osjeća’ i ‘dozira’, kako u odijevanju, tako i uređenju prostora. Modni svijet interpretira ga kroz nošenje velikih šesira, cvjetnih motiva, raznih šarenih uzoraka (pruga, simbola), resica na košuljama, jaknama, hlačama i ostalo. Karakterizira ga i ‘oversize’ odjeća. Kao što je već spomenuto, stil koji odiše lepršavošću i slobodom spajanja nespojivog; bogat, a jednostavan.

1. Boemstvo

1.1. Boemi

Boemi, kao protukultura, pojavili su se u Francuskoj nakon francuske revolucije. Odvojeni od sustava gdje su bogati klijenti podržavali umjetnost, umjetnici su uronjeni u siromaštvo. Mnogi su se priklonili nomadskom stilu života, živjeli jeftino te nosili staru i istrošenu odjeću. Pojavio se novi kult s umjetnikom kao herojem i individualnim stilom izraženim u načinu na koji se odijevao. Umjetnik je postao poseban tip osobe, ne samo kao zanatska osoba, već vrsta ekscentričnog genija, čija je kreativnost prikazana kroz način na koji su živjeli i izgledali. Sam umjetnik bio je umjetničko djelo. Ljudi su uspoređivali nove umjetničke tipove s lutanjem "cigana" (romskih ljudi-Roma) [3].

Boemi u 19.st.; "Estetski" pokret: Esteti su se pobunili protiv krutih socijalnih ograničenja viktorijanskog doba i prihvatili stil koji se temelji na odjeći prošlosti. Vjerujući da je masovna proizvodnja industrijske revolucije dehumanizirana, poticali su vraćanje starih tehnika pa je tako odjeća postala opuštена i mekana, organski obojenih tkanina; odbačena je odjeća viktorijanskog doba, korzeti i krinoline [3].

Sl. 1. The Bohemian, Renoir [3]

1.2. Boemska odjeća; povijesni utjecaj umjetnika i razvojni ciklus

S brzom ekonomskom i društvenom promjenom, status umjetnika postao je financijski nesiguran jer je stari patronažni sustav zamijenjen tržištem. Istodobno, romantičarski pokret je uveo zavodljivu ideju "umjetnika kao genija", umjetnik više nije bio netko određenog talenta, već posebna osoba. U ranijim vremenima, odjeća je potpisivala društveni status ili profesiju. Sada, po prvi put, odjeća je postala dio izvedbe individualnosti, kao što su mladi boemi upotrijebili kostim koji odražava njihovo siromaštvo i originalnost. Nije bilo kronološke razvojne linije u boemskoj odjeći, već nekoliko različitih strategija. 1830-ih stilovi odjeće favorizirani francuskim boemima imali su odjeke srednjovjekovne romantične ljubavi i orijentalizma. Pod utjecajem poezije Byrona, favorizirali su bogate materijale i boje, šesire širokih oboda i duge valovite kovrče. Zatim, tu su bili i oni koji su utjecali na pokrete 20.st. za reforme odijevanja. Reformatori su zagovarali kraj narušavanja i ograničenja mode, posebno ženske, tražeći trajno lijep oblik odjeće koji bi zatvorio modni krug. Najpoznatija takva grupa bili su engleski "Pre-Raphaelites". Jedan od njihovih članova je William Morris (1834.-1896.), koji je izgradio uspješan posao dizajna i prodaje alternativnog tekstila, tapeta, dizajnerskih haljina za svoju ženu, Jane, koje su bile daleko od krinolina i korzeta viktorijanskog doba. Ovi inovatori bili su dio pokreta za umjetnost i obrt koji se širio diljem Europe tijekom druge polovice 19.st. i do 1890.g. dostiže Njemačku, gdje su se stilovi kombinirali s umjetničkim motivima. Slikar Vasily Kandinsky (1866.-1944.), primjerice dizajnirao je haljine za svoju ljubavnicu, umjetnicu Gabriele Muntet (1877.-1962.), s punim rukavima i opuštenim strukom zbog lakšeg kretanja. Kandinsky i Muntet pripadali su umjetničkoj boemskoj kulturi koja je tijekom tog vremena procvjetala u Munchenu, gdje je boemizam u krajnjim granicama. Boemska odjeća, kao i kontrakultura, prošla je tijekom razdoblja 20.st. [4].

Između svjetskih ratova, prvog i drugog, boemizam je za mnoge mlade postao tek nešto više od faze u kojoj su se odijevali slikovito i buntovno, živjeli u umjetničkim studijima i išli na boemske zabave, život koji nije toliko različit od onoga, studenata 20.st. Nakon 1945.g. to se mijenja [4].

Umjetnici i pisci koji su bili raseljeni kao manjinske skupine bili su u središtu stvaranja protokulturalne odjeće. Uz ogroman utjecaj crnog američkog stila, počevši od "zoot"

odijela 1940-ih, lezbijska i gay kultura je počela dobivati utjecaj. Najpoznatiji oblik alternativne odjeće šezdesetih i sedamdesetih bio je hipi stil koji je veličao "second hand" odjeću i etno predmete kao alternativni način života potrošačkom društvu [4].

Ipak, teško se čini da bi se pobuna više mogla izraziti nošenjem nevjerojatnih komada. Boemska odjeća je uvijek bila provokacija, ali u zapadnjačkim ili zapadnjačkim urbanim okruženjima, jedva da više postoji stil koji šokira. Neki su predlagali kako pobuna starih boemskih vrsta više nije moguća, jer više ne postoji dominantni sustav protiv kojeg se treba pobuniti. Umjesto toga imamo ono što jedan francuski sociolog naziva "nep-plemenima", a to su grupe fluidne pripadnosti mladih ljudi koji nisu sukobljivi, već odani određenom stilu glazbe, odjeće i okruženja. Ono što je nekoć bila originalnost boemske odjeće, postala je moda slavnih i visoko-ulična moda. Stoga slijedi da u 21.st., kada su svi boemi, nitko više ne može biti [4].

1.3. Boemske ikone:

Paul Poiret: modni dizajner početkom 20.st. preradio je razne etno dizajne za zapadnjačku modu. Njegova upotreba elemenata ruske seoske nošnje, bliskoistočne, orijentalne i povijesne odjeće uvela je boemske koncepte u visoku modu [3].

Doriela McNeill: model umjetnicima Gwen i Augustus John krajem 19.st. i početkom 20.st. Augustus i Doriela živjeli su nomadskim životom u karavanu, dok ju je slikao u dugim, ležernim suknjama i šalovima, u vlastitoj boemskoj utopiji [3].

1.4. Moda i identitet

Ideja glatko organiziranog modnog grada, s dandy konotacijama i promocijom modnog proizvoda, formira samo jednu od verzija modernosti koja je dominantno utjecala na načine shvaćanja i razvoja odjeće tijekom protekla dva stoljeća. Povezano s ovom formacijom u terminu njezine urbane lokacije, ali drugačijeg shvaćanja, jest kaotična figura romantičnog boemstva. U suprotnosti s kontroliranim i umjetnim stavom aristokratskog dandy-a, boemi su otkrili način kojim moda može komunicirati kroz pojedinačnu strast i autentična kulturna značenja jednako učinkovito. Poput dandy-a, simbolička figura boema dala je kodeks za interpretaciju suvremenih rituala odijevanja. Oboje se razvijaju u ranom 19.st. kao sredstvo pregovaranja o zbunjujućoj prirodi gradskog života. Kako je uslijedio uspon industrijskog kapitalizma i urbanizacije, komunikativna moć odjeće pojavila se kao važan alat, kako za osjećaj pripadnosti, tako i identifikacijske potpore. Dok je industrijska infrastruktura modnog dizajna, proizvodnje i marketinga usvojila tehnike dandy-a u svojoj nemilosrdnoj promociji, mnogi manje privilegirani potrošači otkrili su da je progresivna politika boemstva ponudila simpatičniji okvir odijevanja. Osobito u 20.st., kontrakulturni stav boemskog autsajdera pokazao se učinkovitom tehnikom koja osigurava da nisu svi inovativni modni trendovi potekli iz gospodarskih i kulturnih elita. Gdje je dandy nastojao proširiti svoju superiornost na prostorima društvene elite, boemstvo je favoriziralo anti-socijalnu bijedu i siromaštvo, umjetnost i književnost. Štoviše, neobična boemska odjeća bila je često posljedica nužnosti. Ranu srodnost pronašli su u studijama radikalnih slikara kao što su David i Girodet, a nakon turbulentne revolucije i godina direktorija, uložili su energiju u širi kulturni projekt romantizma. Romantični se duh suprotstavio racionalizmu prosvjetiteljskih filozofija te slavio mračnu sentimentalnost nepredvidive mašte. Prigriliti kreativnost, spontanost i novost, vjerovanje je da je to prilično hedonističko iako je neumoljiva boemska potraga za zadovoljstvom i iskustvom osmišljena kako bi otkrila unutarnju psihu i nije služila nužno kao hedonizam. Neki povjesničari i društveni teoretičari zainteresirani za odnos između identiteta i materijalizma, tvrdili su da je romantičarska boemska težnja za prikazivanjem autentičnih emocija i želja postavila važan presedan za suvremene pretpostavke da se intimnost može isčitati izravno s površine tijela [5].

Paradoksalno podržavajući dugotrajne i manipulativne strategije tih dizajnera, maloprodajnih trgovaca i oglašivača čija se djelatnost širila devetnaestim stoljećem, sa svrhom služenja rastućem tržištu srednje klase i uz dodatnu vjeru novih disciplina psihologije i sociologije, ekspresivni romantičarski ideali čine staru aristokratsku podjelu besmislenom. Slijedeći ovaj trend, slobodan suvremeni modni potrošač približava se prema prirodnijoj statusnoj komunikaciji i individualnoj sklonosti. U 20.st. to se uglavnom odnosi na pitanje roda, seksualnosti, klase, rase i dobi te ima radikalni učinak na evoluciju popularne i eksperimentalnije mode. Tijekom prve četvrtine 20.st., boemstvo je još uvijek bilo povezano s ekstremnim ponašanjem, čija su umjetnička i seksualna slobodna eksperimentiranja diktirala osebujni stil kostima. Muškarci i žene koji su se pridružili kasnijim boemskim zajednicama poput Bloomsbury Group bili su daleko odgovorniji za navještanje ekscentričnosti kroz modu od njihovih viktorijanskih predaka [5].

2. Razdoblje hipija

2.1. Povijesna pozadina; šezdesete, sedamdesete godine

Godine koje su obuhvaćale sukob u Vijetnamu u Sjedinjenim državama obilježene su društvenim previranjima. Suprotno ratu su neprekidna nastojanja ispravljanja pogrešaka odvajanja i rasnih diskriminacija, porast feminizma te pupanje ekološkog pokreta, što se odrazilo na modu tog vremena [2].

Društveni prosvjedi: Na zaprepaštenje starijih ljudi i za razliku od "tihe generacije", mladi ljudi 60-ih zahtjevali su da se čuje i njihov glas. Prihvaćeni naziv predstojnika nove generacije bio je "beatnik" no taj fenomen je izbljedio. Neki studenti uključili su se u rastući pokret za građanska prava, koji je okončao očite oblike diskriminacije protiv afričkih Amerikanaca kroz nenasilan otpor [2].

Studentski prosvjedi: Sredinom 1960-ih studentski nemiri na fakultetima privlače sve više medijske pozornosti, osobito televizijske. Proturatni protesti, demonstracije te studentski štrajkovi postaju rasprostranjeniji. Tu se javljaju hipiji, kao još jedan izraz mladenačke pobune prema vrijednostima odraslog društva, hipie pokret, 1966.g.; mladi ljudi, većina iz srednje klase. Počevši u Kaliforniji u Haigh-Ashbury-u, okrugu San Francisca, pokret se širi diljem zemlje. Hipijevska filozofija daje naglasak "ljubavi" i oslobođenju od ograničenog društva. Na uskrсну nedjelju, 1967.g. u Central Parku u New York-u, deset tisuća mladih ljudi, od kojih nisu svi hipiji, okupilo se kako bi slavili i veličali ljubav [2].

2.2. Utjecaj društvenih promjena na modne (ulične) stilove

Tijekom povijesti odijevanja, pojedinci su odlučili nositi odjeću koja ih predstavlja kao pripadnike određene skupine. Tako su pojedine grupe namjerno izbjegavale modernu zapadnjačku odjeću kako bi pokazale da se razlikuju od ostatka društva u vjerskim ili ideološkim uvjerenjima, umjetničkim preferencijama ili politici. Sredinom 20.st., subkulturalna odjeća je posebno zapažena u "zoot odijelu" 1930-ih i 1940-ih, u kasnim 1940-im i 1950-im sa "plišanim dječacima" u Britaniji i 1950-ih sa beatnikovima. Većina ovih stilova nastala je među mladim ljudima družeći se u uličnim skupinama pa je kao rezultat takve mode nastao pojam poznat kao "street style", odnosno ulična moda/stil. Tendencija mladih, posebno adolescenata, da se poistovjećuju s određenom skupinom i

pokušaji odvajanja od glavne kulture kroz svoju odjeću ubrzani su šezdesetih i sedamdesetih godina. Do 2009.g., ulični stilovi i stilovi plemena postali su značajni čimbenici u modi i promijenili način na koji modni sustav djeluje. Iako je namjena uličnih stilova različitost od uobičajenog, te protukulturne mode također su izvor inspiracija za modnu industriju, uvijek ‘gladnu’ novih ideja [2].

2.3. Hipiji

U međuvremenu pojava hipija u Sjedinjenim državama također je uzrokovala mreškanje u modnoj industriji. Nakon hipijevskih okupljanja 1967.g., medijska pokrivenost čini šarolik hipi kostim poznatim; duga kosa do ramena ili duža; za muškarce i žene, brade, trake za kosu, ljubavne perle za muškarce, dugačke suknje i ‘gypsy’ kostimi za žene. Hipiji su skupljali maštovite kostime od korištene odjeće kupljene u ‘štednim’ ili ‘second hand’ trgovinama. 1968.g., Ken Scott, američki dizajner, osmislio je kolekciju koja uključuje ono što naziva ‘hippie-gypsy look’. Mnogi ljudi koji nisu bili hipiji prihvatili su elemente tih stilova. Mladi su se okupljali na popularnim glazbenim koncertima, kao što je ‘Woodstock Music and Art Fair’, gdje je sudjelovalo dvjestotinjak tisuća ljudi, u kolovozu 1969.g. Woodstock je u jednom magazinu opisan kao drugačiji od uobičajenih pop festivala, ne samo kao koncert nego kao plemensko okupljanje, izražavajući sve ideje nove generacije: zajednički život daleko od gradova, otkrivanje umjetnosti, odjeće i obrta te slušanje pjesama revolucije. Poneki mladi uključili su se u mistične religije pod vodstvom gurua, vjerskih učitelja iz Indije. Ovaj interes za indijske religije mogao bi biti čimbenik u rasprostranjenosti stilova među mladima inspiriranih odjećom iz Indije. Do kraja 1960-ih, mod stilovi su ponovno oživjeli. Oba stila, mod i hipi, naglasili su dugu kosu za muškarce i žene te maštovitiju i šaroliku mušku odjeću. Oboje je usvojeno, prvenstveno kod mladih, a kasnije i kao vodeća moda [2].

2.4. Usvajanje traperica

U šezdesetim godinama, mladi prosvjednici protiv ustanova, usvojili su plave traperice kao simbol solidarnosti s radnicima [2].

Američka javnost dramatzirana je šezdesetih godina prošlog stoljeća, kada su traperice postale svojevrsna uniforma za mlade, proturatne prosvjednike. Mladi ljudi su traperice počeli koristiti kao sredstvo samoizražavanja. Izvezli su ih, dodali razne zakrpe te slikali po njima razne poruke. Nije prošlo dugo prije nego što je modna industrija pretvorila ove protestaške hlače u ‘vruću’ ili seksi modnu odjeću. Do sedamdesetih, ‘jeans’ je postao međunarodni uspjeh. Mladi Amerikanci koji putuju, gdje zapadna dobra nisu dostupna, izvijestili su kako bi mogli trgovati svojim plavim trapericama za velike količine lokalnih dobara [2].

2.5. Hipi moda; stil života

U šezdesetima, hipiji su okrenuli modni svijet ‘naopako’. Donijeli su pregršt modnih stilova i boja, kao nikada ranije. Tadašnje modno pravilo bilo je da pravila nema. Sve što nije odisalo sivilom i konzervativnošću, bilo je prihvatljivo. Mnogo toga temeljilo se na tradicionalnom dizajnu Indije, Nepala, Srednje Amerike, Balijske i Maroka [6].

Prosječan hipi nije si mogao priuštiti skupe odjevne predmete, ali uz snalažljivost, uspjeli su sastaviti ponešto zanimljivo od starijih komada; poput popularnih plavih traperica (blue jeans) sa raznim zakrpama. Odjevni komadi bili su doista raznoliki i šareni, toliko slični jedni drugima, a istovremeno odišući karakterističnom individualnošću. Nosile su se već spomenute traperice (trapez hlače, izvezene na razne načine, patchwork, razne poruke i drugo), kožne hlače, prugasti uzorci, svjetle boje, afrički uzorci, srednjoistočni kaftani, dugačke haljine i razni drugi predmeti. Javio se i simbol slobodne ženske seksualnosti, mini suknja, dizajnirana od strane Mary Quant, 1965.g. Modni dodaci uključivali su ljubavne perle, narukvice, ‘granny’ naočale, prstenje, ogrlice, resice, ukratko, mnoštvo dodataka. Nakit izrađen od srebra iz Meksika, Indije ili Maroka bio je izrazito cijenjen. Ogrlice su uglavnom bile ukrašene simbolima mira; tu je i općepoznati simbol yin-yang. Karakteristične su bile duge frizure, odnosno duga i ne pretjerano uredna kosa, kako kod žena, tako i muškaraca. Muškarci su puštali brkove i bradu, neke žene prestale su se depilirati, što je očigledno bio simbolički povratak svemu što je prirodno [6].

Ono što je važno spomenuti bio je nudizam. Slobodu, skromnost i ležernost nisu samo interpretirali kroz njima svojstvenu odjeću, već i golim tijelima. Smatrali su, što doista i jest, da ih nudizam približava prirodi, briše seksualne prepreke i predrasude, stvarajući psihološki značaj uživanja u ljudskom tijelu. To, svakako, tada, kao ni danas nije bilo u velikoj mjeri prihvaćeno. Osim toga, nerijetko su bili bos, smatrajući da cipele ne ograničavaju samo noge, već i okolni svijet pa se tako vode filozofijom da bosong postaje povezaniji sa svijetom, osjetljiviji i ranjiviji, ali svjesniji. Vrlo vjerojatno iz toga proizlazi lagana i otvorena obuća hipi i boho stila. Važno je spomenuti kako nijedan samosvjesni hipi nije nosio logo, tzv. "brand" neke korporacije. Vođeni težnjom potrebite jeftine, lako popravljive odjeće, modni brandovi im nisu bili od važnosti, a i bili su upravo ono suprotno njihovim težnjama. Osim navedenog, isticali su se i mirisi, gdje god bi se okupljali, što nužno nije bio miris marihuane. Nazivajući se "djecom cvijeća", tako su morali i mirisati. Bila je to pretežno lavanda i ruža. Njihov karakterističan stil širio se, dakako i na prostor u kojem su boravili. Bili su to u velikoj mjeri plakati sa raznim porukama o miru, ljubavi, feminizmu te sličnim pojavama i stvarima o kojima su najčešće i prosvjedovali. Treba spomenuti i tibetanske mandale koje su ih okruživale na svakom koraku, ne samo dekorativno, već i kao duhovni značaj, odnosno meditacija. Kao i ostalo, namještaj je bio sve samo ne uobičajen, većinom iz uvoza; nalazilo se tu raznih šarenih zavjesa, podnih jastuka, pletenih stolaca, indijskog mesinga, kipova indijskih bogova i drugo. Ranije, svaki dom je imao možda poneku biljku, dok hipiji unose sve više života i prirode u svoje domove, često radeći od njih unutrašnju "džunglu", a sve to s ciljem ostvarivanja svojih težnji vraćanja prirodi [6].

Pored svega, glazba je bila važan dio njihovog života, kao i jedan od čimbenika mode; modne ikone poput Jimi Hendrixa, The Beatlesa te mnogi drugi. Kako su često putovali i boravili u prirodi, imali su male kampere koje su pretvorili u stambeni prostor, uređujući ih dakako, na njima svojstven način. Obično su bili obojeni, sa raznim cvjetnim motivima, simbolima mira, mističnim simbolima, a svi se oni vežu i uz modu, tj. odjeću [6].

Hrana: Hrana je važan dio svake kulture. Hipiji su razvili vlastitu kuhinju, mješavinu indijskog, američkog, meksičkog, talijanskog i azijskog, dakako, s naglaskom na vegetarijanstvo. Preferirali su se proizvodi iz vlastitog vrta. Juhe, svježe salate, obilna glavna jela s mnogo povrća, sokovi od svježeg voća i ostalo, ukratko, zdrava i domaća hrana. Očekivano, aktivno su se brinuli i za ekologiju pa su tako prvi koji promoviraju biorazgradive proizvode i korištenje prirodnih sastojaka u svemu, od tkanina do šampona [6].

Odbacivanje modnih normi: Može se reći da hipiji nisu bili naklonjeni modi kao takvoj. Odbacili su korporativnu prirodu modne industrije, također i moć pojedinaca koji diktiraju način na koji se društvo treba odijevati ili prilagoditi određenom standardu. Modna industrija je bila viđena kao kapitalistička propaganda koja ljude izrabljuje kroz najnoviju modu. Ako to nije odjeća, onda su to automobili, igračke, čak i stilovi života koji potrošače čine robovima trenutnog vladajućeg stanja. Hipijejsko odbacivanje vladajuće mode, dovelo je do istraživanja i uvažavanja drugih kultura. Sve je to sada važan dio popularne kulture i razmišljanja. Hipiji nisu utjecali samo na modu, već na širok raspon ideja i stavova [6].

3. Boho stil

3.1. Samostalni suvremeni boho stil

Iako je usko vezan uz hipi pokret, odnosno hipi stil i postoji već dugi niz godina, ovaj, boemski stil izražajnije se javlja kao takav u različitim fazama novijeg doba, tj. posthipijevskog doba. Može se reći da je boemski stil, hipi stil modernog doba. Odjeća boemskog stila inspiraciju crpi iz romantičnog pogleda na svijet, slaveći ljubav, slobodu, jednostavnost, nekonvencionalnost, što se očitovalo kroz povijesne umjetnike, čija pojavnost i rad su bili okarakterizirani kao takvi, romantičarski i boemski [4]. Vrsta je to egzotične alternative prihvaćenoj modi određenog razdoblja. Sve se to interpretira kroz određene romantičarske oblike odjeće, njihove uzorke, blage i nježne linije, šarenilo, ležernost, poneku "neurednost" (ističući ono prirodno i "divlje" u ljudima). Većinom su to duge suknje i haljine, često nazvane seoskim, razne forme ogrtača, harem hlače, trapez hlače, običan "blue jeans" koji je usvojen u vrijeme hipija, mnoštvo modnih dodataka, nakita i ostalo [3]. Iako izgrađen od nekolicine drugih, ovaj stil i dalje drži titulu unikatnog. Zahvaljujući određenim elementima, prepoznatljiv je čak i u malim "dozama", kada ga se ne nosi kao cjelinu; može to biti samo jedna karakteristična tunika da bi se razaznalo kako je riječ upravo o njemu. Sveprisutan je; iako u određenim fazama više, u nekim manje, on je uvijek tu, zahvaljujući uglavnom mladim ljudima koji su ga usvojili kao individualan pristup modi jer je na određeni način koncept kršenja pravila. Pripisuje se upravo tim pojedincima koji se odvajaju od standarda određene kulture ili društva. Ono što ga čini još prihvatljivijim je financijska strana; priuštiti si određeni "boho look" ne iziskuje mnogo novaca, u ponekim situacijama nimalo jer ga je moguće postići i od već postojeće odjeće u ormaru. Poput hipi stila, pravilo boho odijevanja jest da pravila nema. Za mnoge ljude to je također olakotan čimbenik jer gotovo svaku kombinaciju čini nepogrešivom. Ono što je potrebno, jest "doziranje", naći ipak razumnu granicu svemu, podudaranje, miješanje i najvažnije personaliziranje, jer kako je poznato, boho je izričaj individualnosti. To je ujedno i jedan od razloga zašto je njegova popularnost uzela maha i u svijetu slavni osoba. Često podređeni nametnutim normama i stilovima, na ovaj način dobivena je prilika istaknuti jedinstvenost onoga koji ga nosi i predstaviti se javnosti. Dakako, ne nužno u svijetu slavni, već općenito. Ideja nošenja ove vrste odjeće predstavlja udobniji i umjetnički pristup načinu odijevanja. Na taj način svatko u određenom trenutku postaje

sam svoj dizajner i ističe svoju kreativnost. U boemskom stilu, između ostalog nailazi se i na etno komponente, odnosno nomadske europske i romske odjeće 19.st.; izražava razne društvene norme i opisuje narodni stil [4]. No, osim navedenih etno čimbenika, prisutni su i drugi. Boemski stil, sada poznat kao ‘’boho chic’’, čija je prisutnost kroz povijest slabila, ponovno doživljava procvat tijekom šezdesetih godina, u sklopu hipi kulture. Kroz godine, boemski stil sastojao se od nekoliko karakterističnih elemenata kao što su: Opuštena odjeća od prirodnih materijala; manje ograničavajuća odjeća, opuštena, duga kosa, šareni šalovi, marame, tzv. seoska odjeća, suknje, haljine, tunike, ležerne hlače, harem, joga i trapez, zatim čizme, sandale, kimono etno dizajna, perle, nakit i ostalo [3].

3.2. Boemski stil u interijeru

Poput odijevanja, u dizajnu interijera, jednak je slučaj. Sve odiše razigranošću, mnoštvom boja, detalja, uzoraka, čak i antikvitetima. Fokus je na elementima dekora koji se mogu postaviti na potpuno nasumičan način, koji unatoč tome i dalje stvara dovoljno energije, slobode i udobnosti. Nerijetko su spavaće sobe, odnosno kreveti ukrašeni baldahinima [7]. Isto je tako karakteristično uređenje raznim motivima mandala i tzv. ‘‘dreamcatcher-a’’, (hvatača snova).

Sl.2. Baldahin boemskog stila u dizajnu interijera [7]

Sl.3. Dreamcatcheri (hvatači snova) [8]

3.3. Harem hlače u boho stilu

Općenito, dolaze iz Bliskog Istoka, a godine 1911. uvodi ih Paul Poiret, u sklopu svojih nastojanja "oslobođenja" zapadne ženske mode. Harem hlače su hlače, čije nogavice su vezane samo za gležnjeve. Taj dizajn smatrao se kontroverznim jer žene obično nisu nosile hlače pa su tako i Poiret-ov pristup tome okarakterizirali nemoralnim i seksualno neprimjerenim. Poiret je inzistirao na tome da dizajnira hlače za elegantnu ženu, predstavljajući sklad njezinog oblika i slobodu njezine gipkosti [9]. Harem hlače su danas uobičajeni dio boho stila, kao i "yoga" (joga) hlače. Joga hlače su također širok i ležeran tip hlača, čije nogavice, doduše prate kompletnu dužinu nogu, ne povezuju se samo na gležnjevima. Osim navedene dvije forme hlača, boho je usvojio i traper, odnosno poznati i već spomenuti "blue jeans". Uglavnom je to trapez dizajn.

Sl. 4. Modeli u harem (sultan) hlačama; Poiret P. [9]

3.4. Kaftan u boho stilu

Boemi ili sljedbenici boemskog stila, usvojili su i odjevni predmet kaftan, čije porijeklo je mezopotamsko. Izvorni kaftan je naziv za dugački muški ogrtač bez podstave, obično od pamuka ili svile, ponekad i u kombinaciji [10]. Kaftan, doduše, nije usvojen kao takav, već je izvor inspiracije za novije i drugačije dizajnirane ogrtače, koji se još uvijek i u žargonu nazivaju kaftanima. Marokanski kaftan, koji je vjerojatno i bio glavna inspiracija, jest ženska nošnja, uobičajena kod Marokanki.

Sl. 5. Primjer suvremenog marokanskog kaftana, Fashion week, New York [11]

3.5. Boje i uzorci boho stila

Iako su zastupljene sve boje, prevladavaju zemljani tonovi, ali i neboja, bijela. Uzorci na tkaninama, (paterni), vrlo su raznoliki i teško ih je potanko opisati. No, ipak, najzastupljenije su mandale, lišće, cvijeće, pruge (pravilne i nepravilne), motivi plemena, perije i ostalo [12].

Sl.6. Primjer cvjetnog boho uzorka [12]

3.6. Boho nakit

Poput odjeće i nakit je upečatljiv; prstenje s velikim kamenjem karakterističnih boja i oblika, šarolike ogrlice sa perlama, resama, kao i narukvice. Jednostavnost nije termin koji bi prikladno opisao nakit. Nerijetko je izrađivan i ručno. Može mu se nadjenuti i pridjev “masivni”. Vrlo vjerojatno, u velikoj mjeri određeni nakit sadrži i određenu simboliku, ne samo estetsku, što i ne čudi, obzirom su boemi naklonjeni prirodi i duhovnosti. Ono što odskače od uobičajenog jest nakit za glavu, odnosno kosu [13].

Sl. 7. Primjer boho nakita [14]

3.7. Simboli i njihovo značenje

Sklonost ranijih hipija, tako i boema miješanju raznih kultura i vjerovanja, dovela je do prihvaćanja i njihovih simbola i motiva [4]. Svrhe korištenja su uglavnom dekorativne i estetske prirode no, dakako, sa produhovljenim značenjem.

3.8. Mandala

Često korištena kao motiv na odjevnim i dekorativnim predmetima. Mandale kao složeni simboli, nastale su u kulturnoj tradiciji tantričkog budizma. No, temeljna ideja mandale nije vezana samo za Daleki Istok, prisutna je također u arhitekturi, umjetnosti, filozofiji pa i odijevanju svih kultura u povijesti čovječanstva. Nastaje kao težnja za komunikacijom s božanstvom. Mandala je sinonim svetog prostora. Na sanskrtu znači krug, a prevodi se kao magični ili obredni krug. U budizmu imaju uglavnom obrednu namjenu, kao pomoćno sredstvo meditacije, dok se u arhitekturi koriste kao plan za izgradnju hramova. Mandala je također psihogram, shematski prikazuje dimenzije i odnose unutar ljudskog bića, poredak u univerzumu i čovjeku pa stoga ne čudi što je baš jedan od simbola boemskog stila i boema [15]. Doduše, u odijevanju su to manje značajne mandale, ispunjene cvjetnim uzorcima, estetskog karaktera.

Sl. 8. Mandala; simbol uzdignute ljudske svijesti [15]

3.9. ‘Hamsa hand’ Fatimina ruka

Jedan od preuzetih simbola svjetske kulture je i ‘hamsa hand’; često korišten za oslikavanje tijela, tetovaže, body art, modnih tkanina i ostalo. Vjeruje se da nositelju donosi sreću te štiti od zla i svih negativnih energija, najčešće zavidnih ljudi. Često je hamsa dekorirana crtežima ribe, čije je tradicionalno značenje sreća, a kako ribe žive u vodi, imune su na moći zlih očiju [16].

3.10. ‘Chakra’ Čakra narukvica

Boemski nakit obuhvaća i karakterističnu narukvicu sastavljenu od perlica koje imaju određenu simboliku. Riječ ‘chakra’ dolazi iz sanskrta i doslovno se prevodi kao ‘kotač’. U jogi i meditaciji to se odnosi na ‘kotače’ u tijelu koji se pretvaraju u energiju, koja struji cijelim tijelom. Postoji sedam glavnih čakri koje poravnavaju kralježnicu i počinju u njenom podnožju pa sve do vrha glave. Svaka od tih čakri sadrži snopove živaca i glavnih organa, ali i psihološka, emocionalna i duhovna stanja [17]. Budući su boemi okrenuti duhovnom i emocionalnom stanju bića, nošenje ovih narukvica to i potkrepljuje.

Sl. 9. Muška ‘chakra’ narukvica [17]

3.11. Cvijet lotusa

Poput spomenutih simbola, svoje mjesto našao je i cvijet lotusa, za koji se vjeruje da je povezan sa čistoćom, duhovnim buđenjem i vjernošću. Smatra se čistim jer je u stanju izaći iz mutne vode ujutro i biti besprijekorno čist [18]. Također se koristi u razne dekorativne i estetske svrhe, ali dakako sa određenim duhovnim značajem. Najviše su to tetovaže i body art. Osim prethodno navedenih simbola, tu se nalazi još yin i yang, simbolika ptičjeg pera te mnogi drugi [6].

3.12. "Henna art" Kana body art

Pripadnice boemskog stila, usvojile su još jedan način isticanja, a to je body art bojom poznatom imenom kana. Uglavnom je naglasak na iscrtavanju ruku, odnosno šaka, tom privremenom bojom. Njome iscrtavaju određene simbole. Kana je korištena još od antike, za bojanje kože, kose, noktiju, ali i tkanine [19].

4. Inspiracija boho stilom

4.1. Primjeri modela iz kolekcija inspiriranih boho stilom

4.2. Anna Sui [20]

Sl. 10. Modeli u kolekciji inspiriranoj boho stilom, Anna Sui 2016.g. [20]

4.3. Emilio Pucci [20]

Sl. 11. Proljeće/ljeto 2015, inspiracija boho stilom, Emilio Pucci [20]

4.4. Alberta Ferretti [20]

Sl. 12. Proljeće/ljeto 2015, inspiracija boho stilom, Alberta Ferretti [20]

4.5. Roberto Cavalli [20]

Sl. 13. Proljeće/ljeto 2015, inspiracija boho stilom, Roberto Cavalli [20]

5. Projektiranje kolekcije

Sl. 14. Odabrani model iz kolekcije sprijeda i s leđa; broj 1

5.1. Konstrukcija odabranog modela

Željeni gornji odjevni predmet, majica, konstruira se na temeljnom kroju haljine, odjevne veličine 36 te mjerila 1:5. Potrebne mjere su glavne tjelesne mjere, izmjerene izravno na tijelu te konstrukcijske mjere, izračunate temeljem glavnih tjelesnih mjera te određenih dodataka za komociju [21].

Glavne tjelesne mjere su sljedeće:

$$Tv \text{ (tjelesna visina)} = 168 \text{ cm}$$

$$Og \text{ (opseg grudi)} = 84 \text{ cm}$$

$$Os \text{ (opseg struka)} = 68 \text{ cm}$$

$$Ob \text{ (opseg bokova)} = 92 \text{ cm}$$

Konstrukcijske mjere:

$$Do \text{ (dubina orukavlja)} = 1/10 Og + 10.5 \text{ cm} + \text{dodatak } 1 \text{ cm} = 19.9 \text{ cm}$$

$$Dl \text{ (duljina leđa)} = 1/4 Tv - 1 \text{ cm} = 41 \text{ cm}$$

$$Db \text{ (dubina bokova)} = 3/8 Tv = 63 \text{ cm}$$

$$Dk \text{ (duljina kroja)} = 5/8 Tv = 105 \text{ cm}$$

$$\check{S}vi \text{ (širina vratnog izreza)} = 1/20 Og + 2 \text{ cm} = 6.2 \text{ cm}$$

$$Vpd \text{ (visina prednjeg dijela)} = Dl + 1/20 Og - 0.5 \text{ cm} = 44.7 \text{ cm}$$

$$\check{S}l \text{ (širina leđa)} = 1/8 Og + 5.5 \text{ cm} + \text{dodatak } 0.5 \text{ do } 1 \text{ cm} = 17 \text{ cm}$$

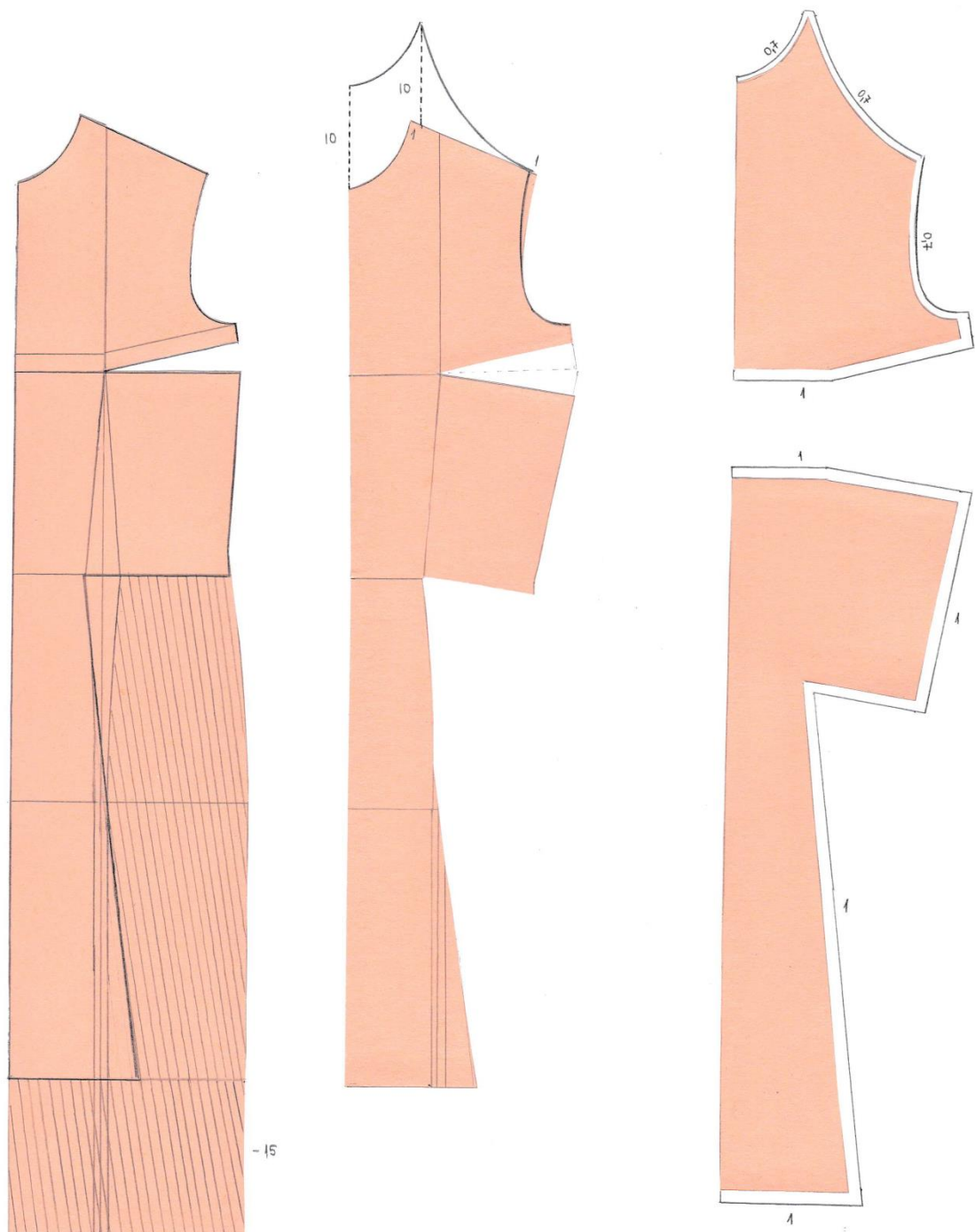
$$\check{S}o \text{ (širina orukavlja)} = 1/8 Og - 1.5 \text{ cm} + \text{dodatak } 1.5 \text{ do } 2 \text{ cm} = 10.5 \text{ cm}$$

$$\check{S}g \text{ (širina grudi)} = 1/4 Og - 4 \text{ cm} + \text{dodatak } 1.5 \text{ cm} = 18.5 \text{ cm}$$

$$\check{S}s \text{ (širina struka)} = 1/4 Os - 1 \text{ cm} = 16 \text{ cm}$$

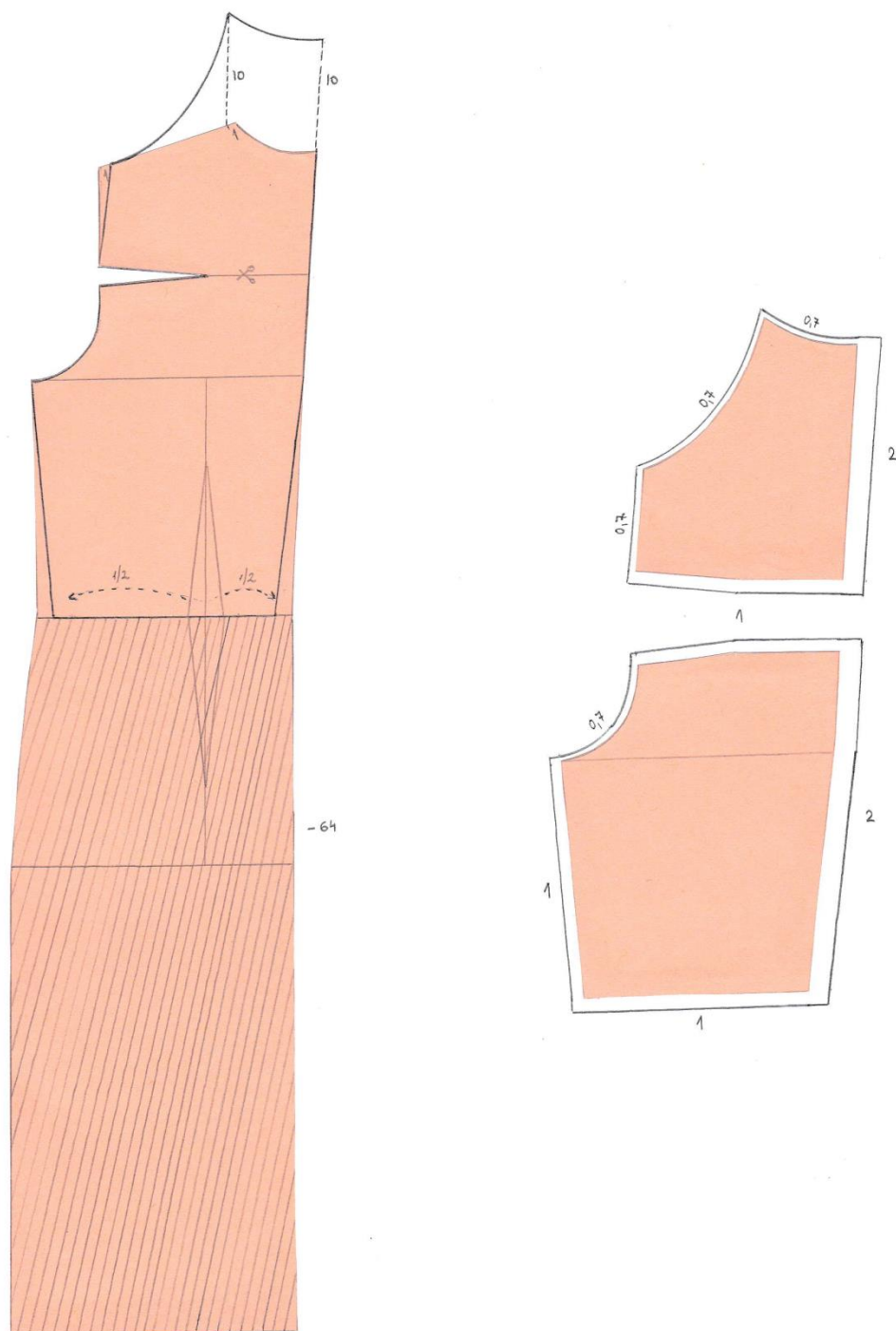

5.2. Modeliranje odabranog modela

Sl. 16. Prikaz modeliranja prednjeg dijela

Sl. 17. Prikaz modeliranja stražnjeg dijela

5.3. Opis modeliranja haljine

Prednji dio:

Zbog prilagodbe modelu, dužinu prednjeg dijela temeljnog kroja haljine potrebno je skratiti za 15 cm. Nakon toga uslijedilo je premještanje prsnog ušitka, u bočni šav 2 cm ispod orukavlja. Kroj je na bočnom dijelu skraćen do linije struka, a ušitak u struku je također prebačen u bočni šav. Rameni šav je od orukavlja pomaknut za 1 cm i vratni izrez je proširen za 1 cm, također po ramenom šavu te je modeliran visoki ovratnik. Vratni izrez povišen je za 10 cm. Na prednjem srednjem dijelu oblikovana je traka koja se širi prema duljini kroja. Dodavanje šavnih dodataka izvedeno je na sljedeći način: 0,7 cm na vratni izrez i orukavlje, 1 cm na sve osim pregiba prednjeg dijela, gdje ih nema. Navedeni koraci prikazani su na slici 16.

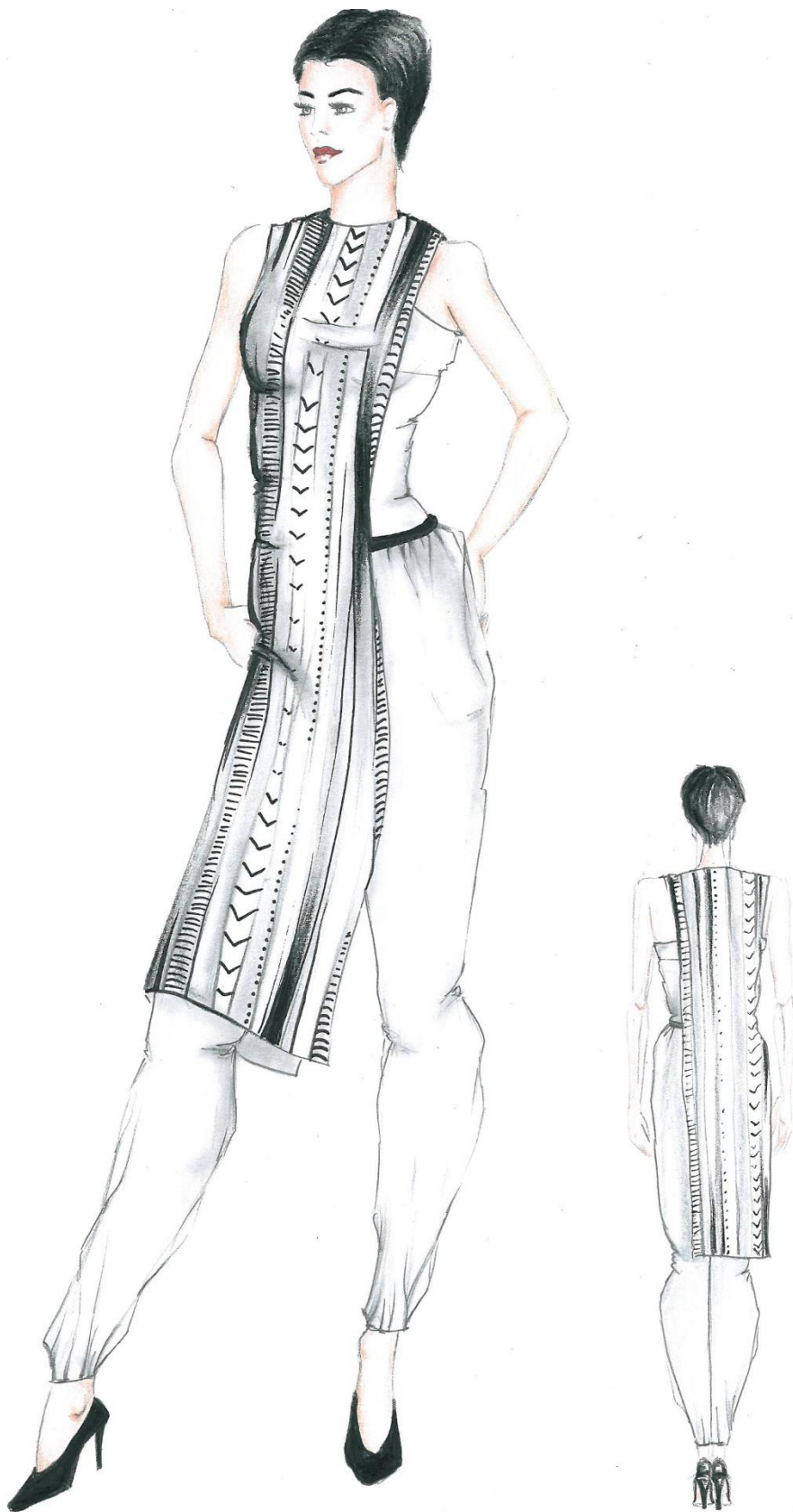
Stražnji dio:

Stražnji dio skraćen je do linije struka. Širina ušitka u struku raspoređena je na stražnju sredinu i bočni šav, čime je ušitak zatvoren. Rameni šav je pomaknut za 1 cm od orukavlja, kao na prednjem dijelu. Također, vratni izrez je proširen za 1 cm po ramenom šavu i povišen za 10 cm, kako bi se modelirao visoki ovratnik. Zatim je uslijedilo rezanje po ušitku u orukavlju, sve do linije stražnje sredine, čime je stražnji dio razdvojen na 2 krojna dijela. Krajnja faza bila je dodavanje šavnih dodataka, na sljedeći način: 0,7 cm na vratni izrez i orukavlje, 2 cm na stražnju sredinu, a sve ostalo 1 cm. Navedeni koraci prikazani su na slici 17.

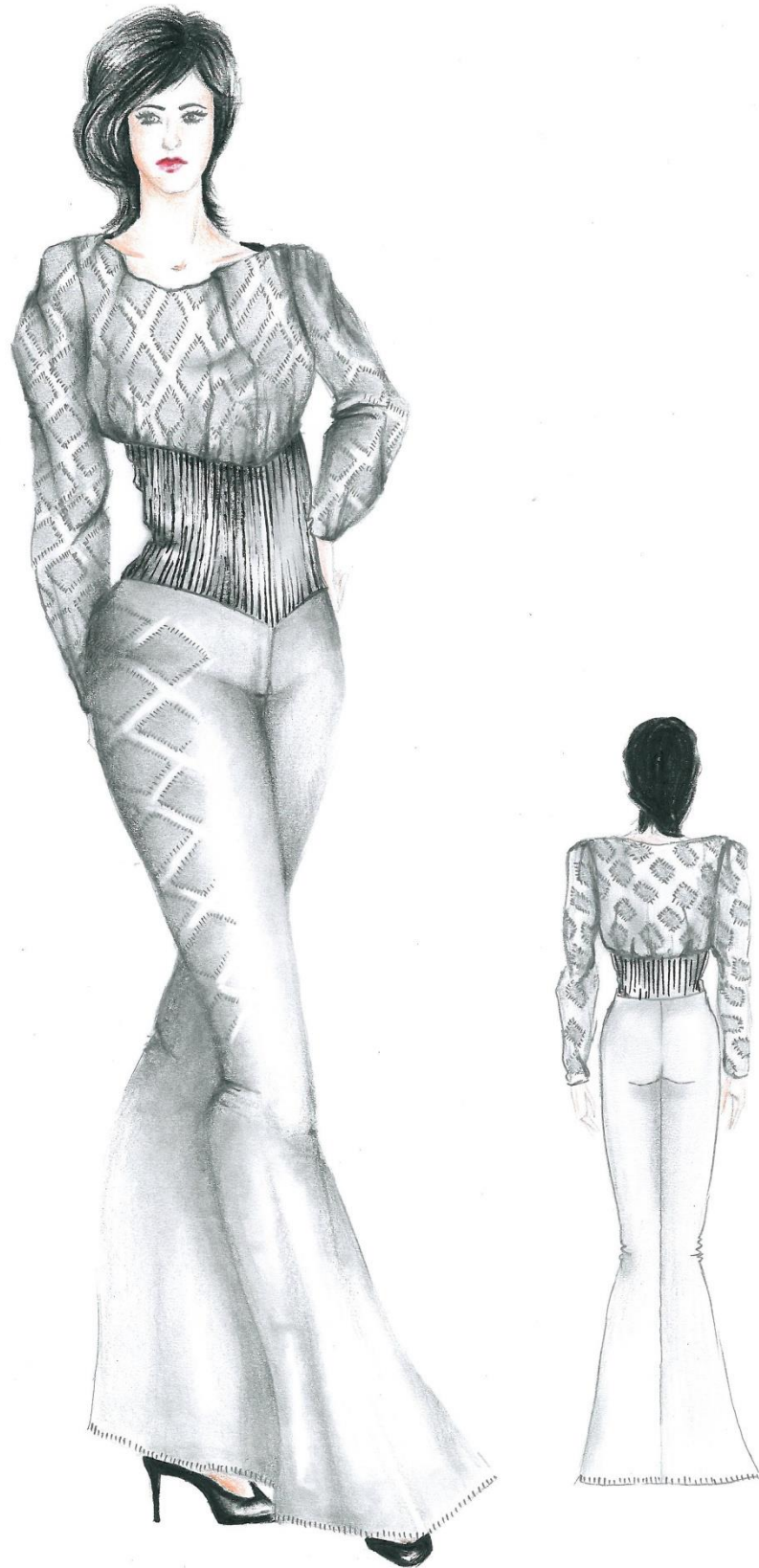
5.4. Kolekcija

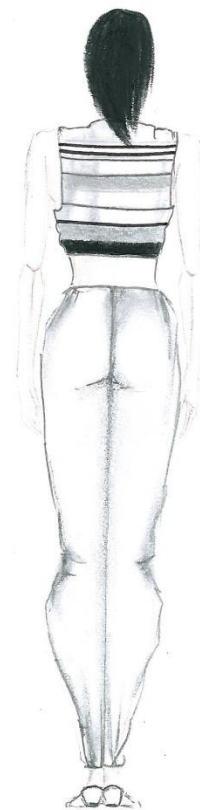
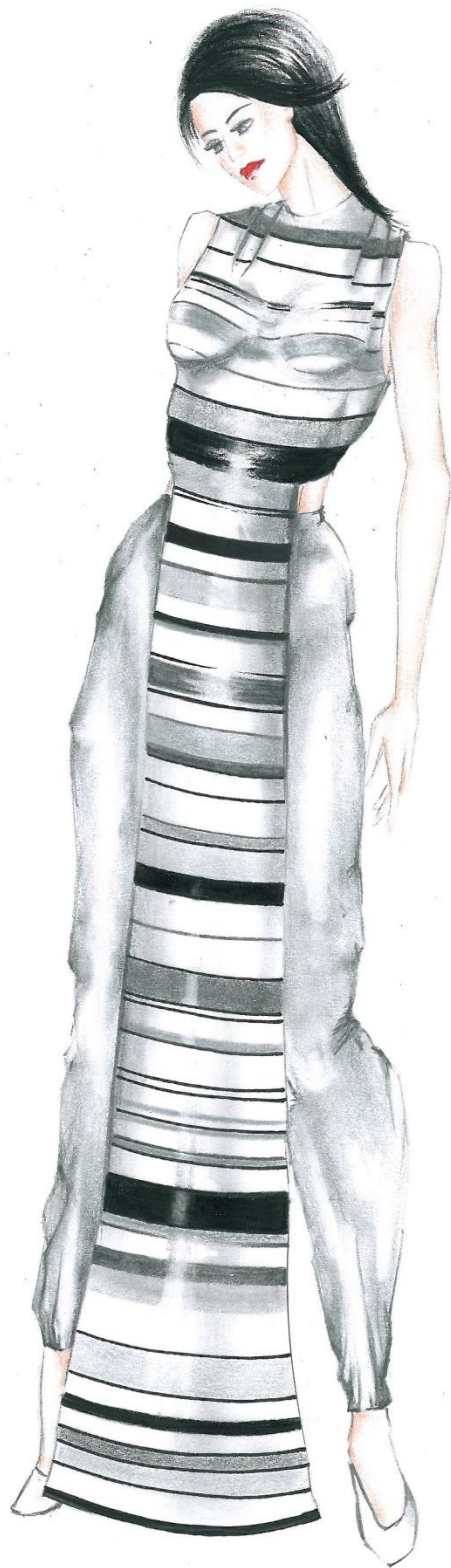
Sl. 18. Model kolekcije; broj 2

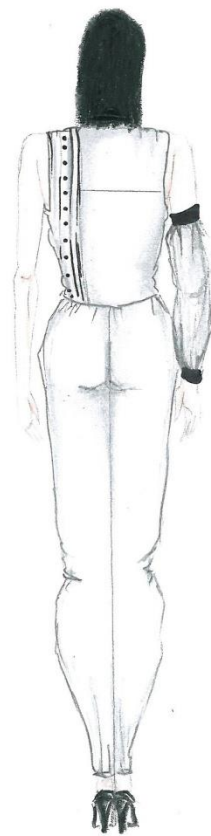
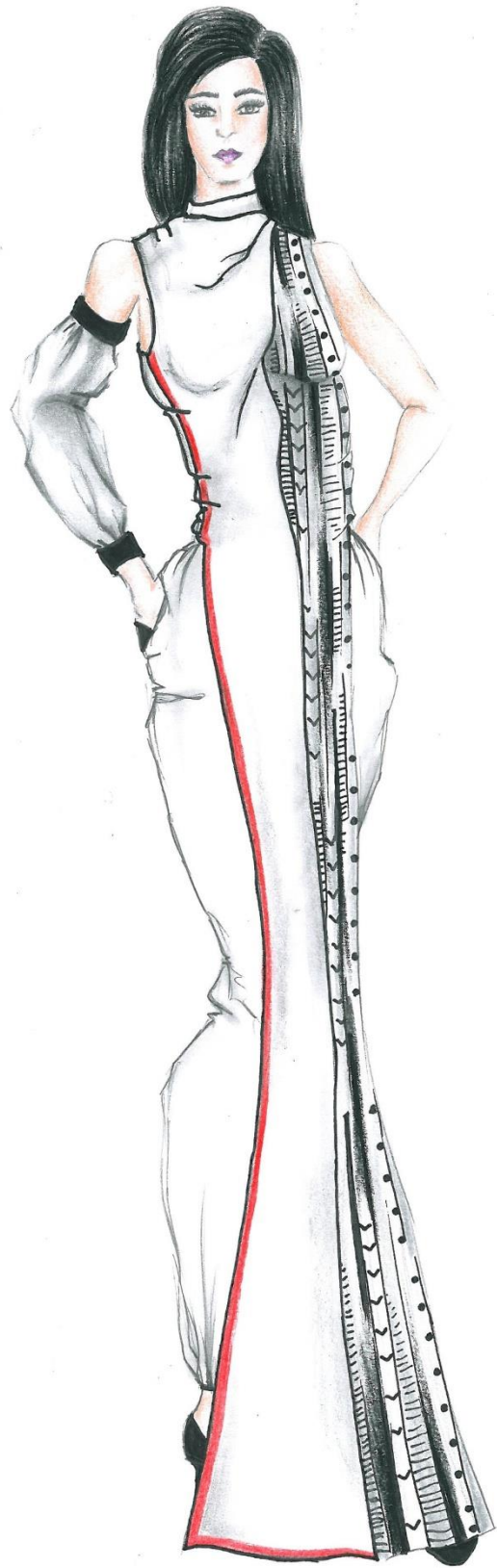
Sl. 19. Model kolekcije; broj 3

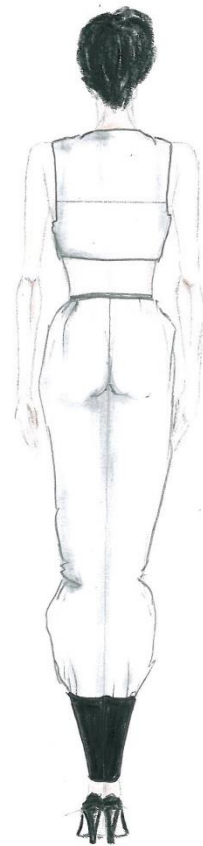
Sl. 20. Model kolekcije; broj 4

Sl. 21. Model kolekcije; broj 5

Sl. 22. Model kolekcije; broj 6

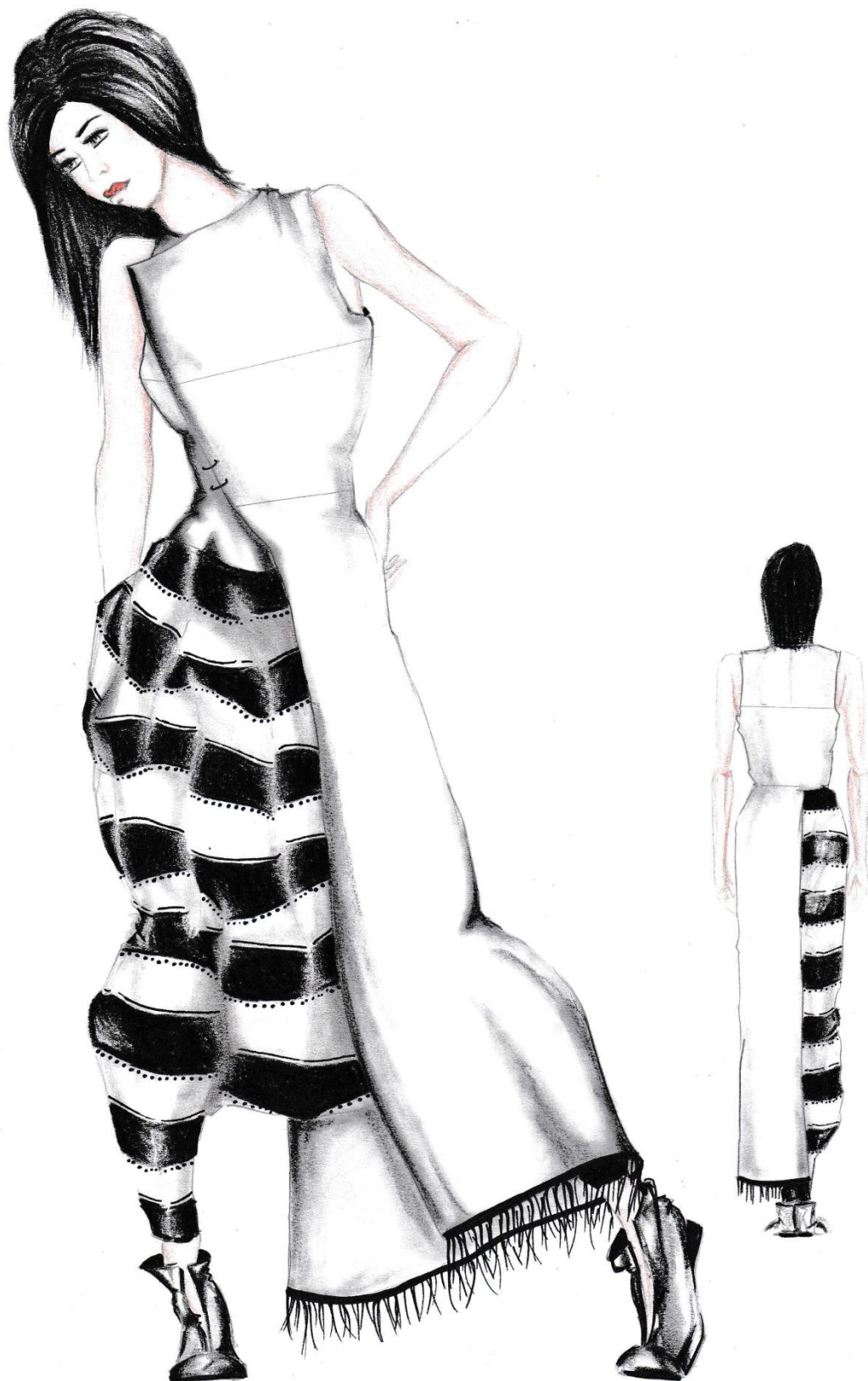

Sl. 23. Model kolekcije; broj 7

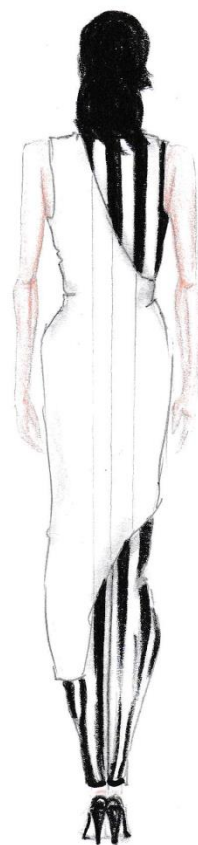

Sl. 24. Model kolekcije; broj 8

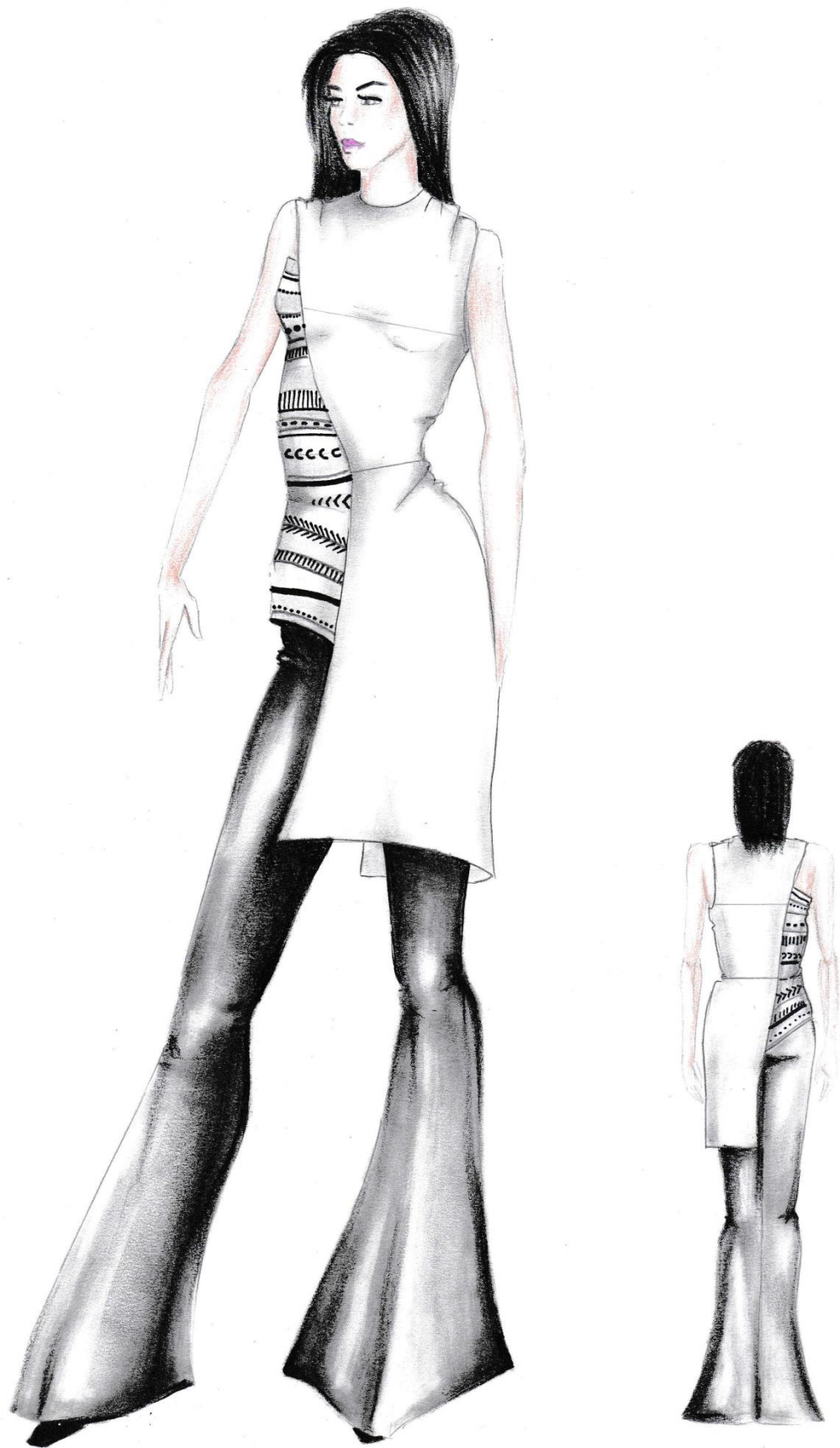
Sl. 25. Model kolekcije; broj 9

Sl. 26. Model kolekcije; broj 10

Sl. 27. Model kolekcije; broj 11

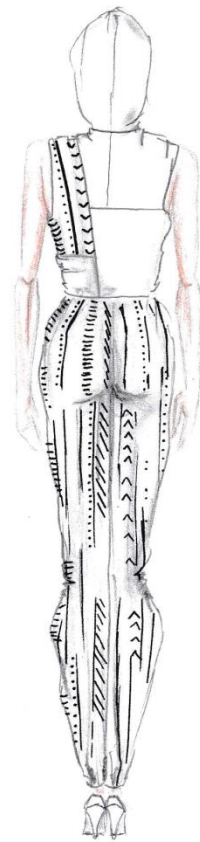
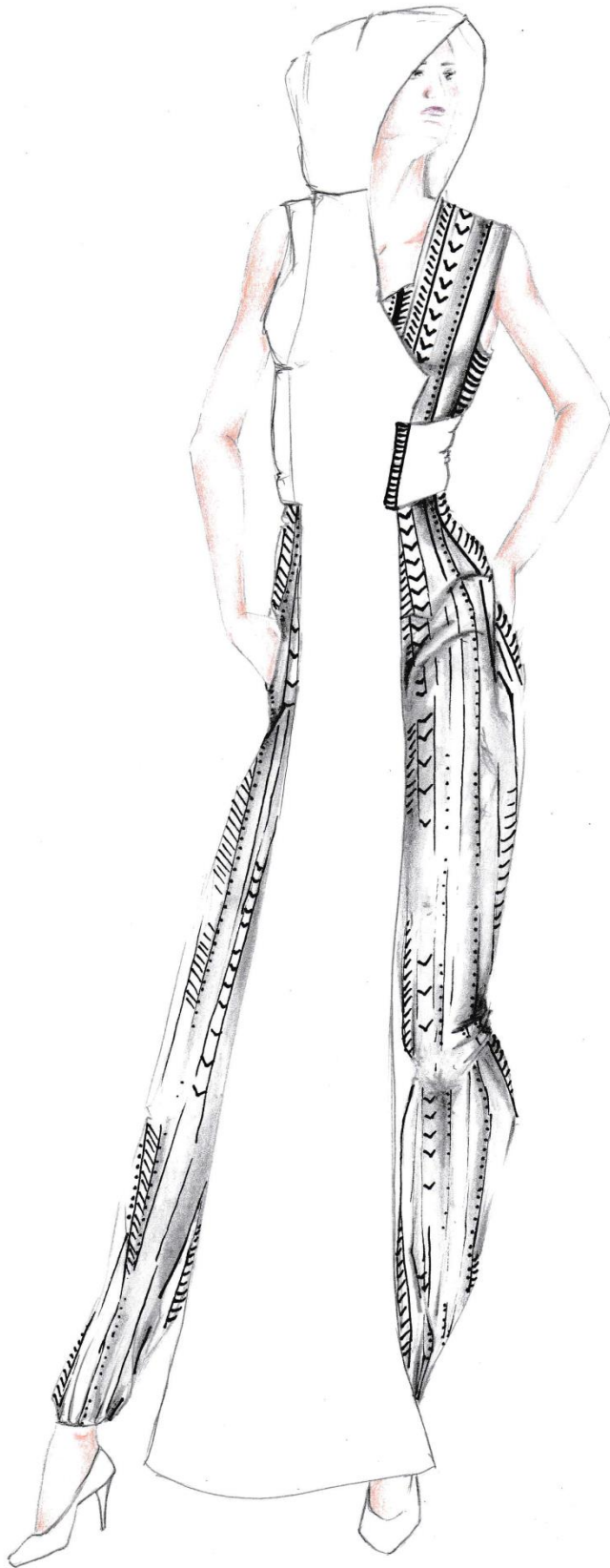
Sl. 28. Model kolekcije; broj 12

Sl. 29. Model kolekcije; broj 13

Sl. 30. Model kolekcije; broj 14

Sl. 31. Model kolekcije; broj 15

Sl. 32. Model kolekcije; broj 16

Sl. 33. Model kolekcije; broj 17

Sl. 34. Model kolekcije; broj 18

Sl. 35. Model kolekcije; broj 19

Sl. 36. Model kolekcije; broj 20

5.5. Opis kolekcije

Inspirirana boemskim (boho) stilom, kolekcija je osmišljena u 20 odjevnih kreacija na temu istog. U projektu, djelomično je odmaknuta ideja poimanja tradicionalnog boho stila, zadržavajući samo njegove određene elemente, uglavnom formu (oblike). Kroz izradu projekata, težnja je bila pojednostaviti izgled, ionako već jednostavnog boho stila, iako u ovom slučaju kroz minimalnost boja i uzoraka. Također, to je stil koji odiše lepršavošću i leženošću, dok je kolekcija bazirana na nešto elegantnijem i "krućem" izgledu, moguće čak i izraženije ženstvenosti. Mnoštvo boja boho stila zamijenjene su jednostavnijim pristupom neboja crne i bijele te tonovima sive, što pridonosi većoj eleganciji. Slojevitost odjeće svedena je na minimum. Naglasak kolekcije je na harem i trapez hlačama čija je izvorna forma gotovo svugdje zadržana, uz tek naznake izmjena. Gornje dijelove čine uglavnom majice, duge tunike i tzv. kaftani. Zbog osobnog dražeg pristupa, zastupljena je asimetrija, iako ponegdje i simetričnost. Bazirajući se na jednostavnost, karakteristika mnoštva nakita također je izbačena pa se tako u kolekciji nakit susreće tek ponegdje. Dok su projekti sa majicama ležerniji, oni sa tunikama i kaftanima daju dašak skulpturalnosti svojom formom i krutim čistim linijama. Boho frizure njeguju neurednost i nedotjeranost, uz ukrase u kosi, trake pa i cvijeće, opuštene pletenice te valove no na modelima (projektima) primjenjena je kontrastna verzija toga, iako i dalje jednostavna, kako bi se i frizure stopile sa cjelinom. Nosivost kolekcije je individualna, iako većinom nenosiva jer vođena logikom izraženije estetike, funkcionalnost je umanjena. Materijali koji bi pratili kombinacije nisu predviđeni kao materijali visoke kvalitete, već nešto pristupačniji, jednostavniji i često viđeni ponegdje čak i tvrdi i krući, koji nisu skloni pretjeranom gužvanju i nabiranju, kako bi što vjernije dočarali željenu skulpturalnost pojedinih komada. Kreacije svojim oblikom ne izlaze u prostor, već gotovo prate tijelo, iako mjestimično i širim predmetima, u ovom slučaju hlačama. Gotovo svi modeli su blago strukirani. Temeljem radova svjetskih dizajnera inspiriranih boho stilom, očito je kako su gotovi svi zadržali boemsko šarenilo i ležernost, dok je težnja ove kolekcije bila prikazati drugačiji pristup jednostavnosti, jednostavnost u pravom smislu te riječi. U tradicionalnom boho stilu jednostavnost je pojam koji se veže uz "neurednost" te "nemarnost" no ne kao dio lošeg konteksta.

6. ZAKLJUČAK

Ono što je u većinskoj mjeri dalo poticaj pojavnosti boho stila, jest hipi pokret; on je uspio kao kulturna revolucija no ne i politička. Njihovi stavovi i pokušaji imali su veliki utjecaj na tadašnje društvo, način života i modu, što se periodično vraća i danas, tj. u novije vrijeme. Iako se čini gotovo nevjerojatno, gotovo svako događanje, svaka pojava pa čak i politička previranja, koja su sasvim neka druga grana, imaju utjecaj na odijevanje jer od davnina je poznato da je odijevanje jedan od oblika predstavljanja čovjeka, njegovih stajališta, uvjerenja i težnji. Upravo zato postoji mnoštvo stilova i svaki donosi svojevrсно stajalište kroz razne interpretativne oblike. Ovdje je očiti utjecaj povratka prirodi i vrijednosti bića udahnuo ‘novi život’ modi. Kroz romantičarska poimanja okolnog svijeta, odjeća je poprimila sasvim drugačiji izgled od onog tada poznatog, ‘sputavajućeg i nametnutog’. Kako općenito u načinu življenja, tako i u modi dolazi do oslobođenja i ležernijeg, opuštenijeg pristupa. Sve to se ističe kroz karakterističnu lepršavost, mekoću, šarolikost, razigranost, a istovremeno jednostavnost; nešto što već postoji, ali je bilo zanemareno i čemu se pridaje veći i novi značaj, sukladno spomenutom povratku i okretanju prirodi; prirodi koja sve okružuje, ali zbog određenih društvenih normi ostaje zanemarena. Revolucije i odbacivanje konvencionalnog, donijele su dobre stvari i promjene, koje su se zadržale do danas. Ono najbolje za modni svijet, proizašlo iz toga jest individualan pristup modi i odijevanju, osvještenost pojedinca o sebi samome i prezentiranju sebe na najbolji način, stavljajući na površinu najvažnije, duhovnost, vrijednost bića. Dakako, estetska strana boho stila je velika no nekako u pozadini. Stil je to koji svojom interpretacijom ne govori ‘lijepo je’, već ‘duhovno je i hrabro’. Laički rečeno, boho stil ima ‘ono nešto’; unikatnost u masi stilova spojenih u jedan. Boho stil je nepresušan izvor modne inspiracije, ukoliko se radi sa određenim ciljem jer nerijetko je moguće ‘izgubiti se’ u istome zbog njegovog bogatog opusa, ali i unatoč jednostavnosti jer ponekad najjednostavnije stvari izrone najviše problema. Drugim riječima, usprkos slobodi, potrebno je povući granicu gdje završava boho, a počinje kič. Mnogi dizajneri današnjeg doba svoju inspiraciju nalaze u elementima upravo ovog stila pa i ne čudi njegovo konstantno variranje na modnoj sceni, od velikih povrataka, do povremenog zatišja. Sveprisutan je i vrlo vjerojatno će uvijek pronaći svoje mjesto u modnom

svijetu. Nije pogrešno reći kako je ovaj stil naklonjen ljudima koji razmišljaju izvan okvira. No, kako je s godinama prihvaćen od strane masovnih medija, postavlja se pitanje može li se i dalje promatrati kao alternativa određenim normama. Kada trgovina jeftino prodaje "seosku" suknju, a modni časopisi nude skupe dizajnerske boemske haljine, priroda boemskog života polako i sama postaje kulturnom normom te više nije jedinstvena za određenu skupinu ili publiku. Ali, usprkos tome, često modno obuhvaćen, boho ipak svojom autentičnošću ostaje alternativa glavnoj, vodećoj kulturi.

7. LITERATURA

- [1] France in the Age of Les Miserables: Bohemia and Counter-Culture, The Geography of Bohemia, URL: <https://www.mtholyoke.edu/courses/rschwart/hist255-s01/boheme/welcome.html>, Pristupljeno: [02_09_2017]
- [2] Tortora Phyllis, G., Eubank, K.: The Sixties and Seventies, Style Tribe Emerge, Survey of Historic Costume, Fairchild Publications, ISBN 9781563678066, New York, 2011., str. 529- 545
- [3] Monet, D.: Boho- Fashion History and Bohemian Style: Origin of the Bohemians, Bohemians in the 19th Century- The Aesthetic Movement, Bohemian Icons, URL: <https://bellatory.com/fashion-industry/BohoTheFashionHistoryofBohemianClothes>, Pristupljeno: [02_09_2017]
- [4] Steele, V.: Bohemian Dress, The Berg Companion to Fashion, Berg Oxford, Valerie Steele, ISBN 978 1847885630, New York, 2010., str. 89- 90
- [5] Breward, C.: Fashion and Identity, Fashion, Oxford University Press, ISBN 0192840304, New York, 2003., str. 217- 219
- [6] Stone, S.: Hippies from S to Z, Hippie Fashion and Lifestyles, URL: <http://www.hipplanet.com/books/atoz/atoz.htm>, Pristupljeno: [25_08_2017]
- [7] N. Đ.: Dekor, Ukrasni baldahini boemskog stila, URL: <http://www.dizajndoma.hr/dekor/ukrasni-baldahini-boemskog-stila>, Pristupljeno: [02_09_2017]
- [8] Glory, L.: Project: The Meaning & Magic of Dreamcatcher, URL: <http://www.patronofthearts.com/2015/02/meaning-magic-dreamcatchers/>, Pristupljeno: [12_09_2017]
- [9] Geczy, A.: Fashion and orientalism, Dress, textiles and culture from the 17th to the 21st century, Bloomsbury Academic, ISBN 978 1847885999, London, 2013., str. 137- 138

- [10] The Editors of Encyclopedia Britannica: Caftan: Clothing, URL: <https://www.britannica.com/topic/caftan>, Pristupljeno: [30_08_2017]
- [11] Spice Attends: Africa Fashion Week New York's 2014 Runway Showcase, URL: <http://myspice.tv/spice-attends-africa-fashion-week-new-yorks-2014-runway-showcase/>, Pristupljeno: [30_08_2017]
- [12] 7+ Bohemian Patterns, Bohemian Floral Pattern, URL: <https://www.template.net/design-templates/patterns/bohemian-pattern/>, Pristupljeno: [12_09_2017]
- [13] Dukić, A.: Boho nakit: URL: <http://www.journal.hr/tag/boho-nakit/>, Pristupljeno: [02_09_2017]
- [14] Whitt, A.: Eclectic Star, URL: <http://bohobunnie.com/eclectic-star/>, Pristupljeno: [30_08_2017]
- [15] Jončić, A.: Mandala: Mandala kao psihogram, URL: <http://nova-akropola.com/kulture-i-civilizacije/simbolizam/mandala/>, Pristupljeno: [30_08_2017]
- [16] Hamsa Hand: Hamsa Hand Meaning, Fish Symbol on the Hamsa, Eye Symbol on the Hamsa, URL: <https://goodlucksymbols.com/hamsa-hand/>, Pristupljeno: [29_08_2017]
- [17] Chakra Bracelet Benefits and Meaning: The main meaning and benefits of a chakra bracelet, URL: <https://redrainbuddhastore.com/blogs/news/chakra-bracelet-benefits-and-meaning>, Pristupljeno: [02_09_2017]
- [18] Ravenscroft, D.: Lotus Flower Meaning and Symbolisms: Lotus Flower Meaning in Buddhism, URL: <https://www.lotusflowermeaning.net/>, Pristupljeno: [02_09_2017]
- [19] Brady, D.: FDA: Beware of 'black henna' tattoos, URL: https://www.washingtonpost.com/news/arts-and-entertainment/wp/2013/03/26/fda-beware-of-black-henna-tattoos/?utm_term=.6135cc70bfbf, Pristupljeno: [02_09_2017]
- [20] Milan Fashion Week Spring/Summer 2015 Trends: Romantic Bohemian, URL:

<https://www.fashiongonerogue.com/milan-fashion-week-spring-summer-2015-trends/>,

Pristupljeno: [30_08_2017]

[21] Hrastinski, M.: Konstrukcija ženske gornje odjeće, Konstrukcija temeljnog kroja za haljinu, Konstrukcija odjeće 2, Modus, ISBN 953-98666-0-X, Zagreb, 2001., str. 1